

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Svartbäckens VC

Klinik

Allmänmedicin

Specialitet

2024-05-14

Datum

Rikard Viberg och Saad Rammo

Inspektörer

SOSFS 2015:8

Föreskrift

Styrkor

- Trevlig kollegial stämning och högt i tak i diskussioner
- Engagerade ST-läkare
- Engagerade och erfarna handledare
- Valfungerande ST-enhet
- Stor vårdcentral med brett utbud av patienter och sjukdomar
- Lätt för ST att fråga och få stöd. Handledarna är lättillgängliga
- Stabil läkarbemanning
- Specialistkollegium genomförs varje år

Svagheter

- Utbildningsprogrammet (IUP) följs inte upp fortlöpande (ska göras minst två gånger per år)
- ST-läkarna får inte strukturerad handledning när de utövar ledarskap, handleder studenter eller undervisar
- En av handledarna har inte genomgått aktuell handledarutbildning

Förbättringspotential

- Använd IUP som ett levande dokument i handledningen
- Medsittningarna kan schemaläggas så att de sker regelbundet
- Rutinen för dokumentation av kompetensbedömningarna kan tydliggöras
- Låt ST-läkarna leda läkarmöten enligt rullande schema
- Låt ST-läkarna undervisa regelbundet på vårdcentral och ge strukturerad återkoppling
- Skapa en struktur för att ge ST-läkaren återkoppling på ledarskap i olika situationer
- Återinför Journal club för förstärkt vetenskapligt förhållningssätt
- Se över möjlighet att använda video för att kunna återkoppla handledning på handledning, det vill säga när ST-läkaren handleder studenter
- Rutin för åtgärdsplan för ST-läkare som riskerar att inte uppnå målen är inte känd av alla. Sprid informationen och gör den lättillgänglig
- ST-kollegium. ST-läkarna kan värdera handledarnas kompetenser på samma strukturerade sätt som specialisterna värderar ST-läkarnas kompetenser på specialistkollegium

STRUKTUR

A Verksamheten

Vårdcentralen ligger i stadsmiljö i Uppsala. Antalet listade är drygt 19 000. Patientunderlaget är blandat både vad gäller ålder och socioekonomisk status. Vårdcentralen har för regionen sedvanligt uppdrag. BVC och MVC ingår i uppdraget, liksom fyra SÄBO:n.

Föreskrift

Den vårdgivare som tar emot läkare för specialiseringstjänstgöring ska ansvara för att det finns förutsättningar för att genomföra sådan tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur verksamhetens specialiseringstjänstgöring ska genomföras.
- Vårdgivaren tillhandahåller skriftliga riktlinjer för hur bedömning av ST-läkarens kompetens ska göras.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Kvalitetsindikator

- Det finns rutiner som, utöver extern granskning, anger hur kvaliteten i ST-utbildningen kontinuerligt ska utvärderas och säkerställas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Det finns 14 tillsvidareanställda allmänläkare. Sammanlagd tjänstgöringsgrad är motsvarande 11,15 heltidstjänster. Det finns fyra ST-läkare och en AT-läkare. Det finns två vikarier, varav den ena står i kö för att få ST.

Föreskrift

- Den huvudansvariga handledaren har ett bevis om specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Övriga handledare är legitimerade läkare med relevant specialistkompetens.
- Det finns tillgång till specialistkompetent studierektor, som har genomgått handledarutbildning.
- Det finns tillgång till handledare i en omfattning som motsvarar behovet av handledning.
- Det finns tillgång till medarbetare som kan ge nödvändiga instruktioner.

Allmänna råd

- Studierektor har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Det finns generella skriftliga instruktioner för hur handledningen av ST-läkare ska gå till.
- Handledarna ges minst en gång per år möjlighet till utbildning/uppdatering/kompetensutveckling inom området.
- Det finns skriftlig uppdragsbeskrivning för studierektorn.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Lokalerna är rymliga och luftiga. Trots stora ytor blir det ibland ett pussel med att hitta rum till alla läkare. Vårdcentralen är välutrustad.

Föreskrift

Den vårdgivare som tar emot läkare för specialiseringstjänstgöring ska ansvara för att det finns förutsättningar för att genomföra sådan tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket enligt SPUR-modellen innebär att:

- Utrustning för diagnostik, utredning och behandling är adekvat.
- Utrustning för mottagningsverksamhet, möten och behandlingskonferens på distans är adekvat.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Det finns tillgång till relevanta IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas samt stöd från bibliotek eller FoU-enhet under hela specialiseringstjänstgöringen.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens upplägg

Det finns tydliga riktlinjer för ST-utbildningen och instruktioner för handledning. Alla ST-läkare har ett individuellt utbildningsprogram (IUP). Tidigare har IUP inte innehållit delmål och utvärderingsmetoder, men under 2024 har nya, kompletta, IUP utarbetats. Dessa har dock ännu inte följts upp. IUP med delmål och utvärderingsmetoder ska följas upp fortlöpande, vilket enligt LIPUS innebär minst två gånger per år, vilket inte har skett än. Åtgärd krävs. Den läkare som står i kö för ST har inte något IUP.

Åtgärd krävs.

Handlingsplan inkommen, gradering justerad till C.

Föreskrift

Den vårdgivare som tar emot läkare för specialiseringstjänstgöring ska ansvara för att det finns förutsättningar för att genomföra sådan tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket enligt SPUR-modellen innebär att:

- Verksamheten tillhandahåller skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas, samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg. Dessa ska vara kända och användas.
- Jourtjänstgöring/beredskap utgör en adekvat del av tjänstgöringen.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjlighet att uppnå målen i målbeskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Föreskrift

- Verksamhetschefen på det tjänstgöringsställe där en ST-läkare genomför sin huvudsakliga tjänstgöring har det övergripande ansvaret för ST-läkarens ST-utbildning.
- Den ansvariga verksamhetschefen ansvarar för att det för varje ST-läkare tas fram ett individuellt utbildningsprogram och att det för varje ST-läkare utses en huvudansvarig handledare.
- Varje ST-läkare har ett utbildningsprogram som utgår från målbeskrivningen och som omfattar de utbildningsaktiviteter som behövs för att uppfylla kompetenskraven i målbeskrivningen.
- Utbildningsprogrammet följs upp regelbundet och revideras vid behov.
- Studierektorn samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildningsaktiviteter.

Allmänna råd

- Studierektorn är en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- I studierektorns arbetsuppgifter ingår att ansvara för att utarbeta introduktionsprogram för ST-läkarna.
- Studierektorn tar del av kompetensbedömningarna.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Leg läkare som arbetar vid enheten med sikte på ST och som avslutat sin BT och/eller BT-läkare som påbörjat sin ST med BT vid enheten har tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning i enlighet med ST.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

E Handledning och kompetensbedömning

Handledningstid finns avsatt och ST-läkarna har goda möjligheter att fråga alla specialister under löpande arbete.

IUP är relativt nyskrivet och handledningen har inte utgått från IUP. Åtgärd krävs.

Kompetensbedömningarna utgår inte från IUP. Åtgärd krävs.

En handledare har inte aktuell handledarutbildning.

Åtgärdsplan för ST som inte uppnår målen i målbeskrivningen är inte känd av alla.

Åtgärder krävs.

Handlingsplan inkommen, gradering justerad till C.

Föreskrift

- Varje ST-läkare ges kontinuerligt handledning i form av stöd och vägledning med utgångspunkt i det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST-läkare.
- Varje ST-läkare har tillgång till en handledare för varje del av tjänstgöringen.
- Den huvudansvariga handledaren bedömer ST-läkarens kompetensutveckling kontinuerligt, med utgångspunkt i målbeskrivningen för specialiteten och det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns fastställda rutiner för bedömningar av ST-läkarens kompetens.
- Verksamheten har rutiner för hur den kontinuerliga bedömningen dokumenteras (För ST enligt 2015:8 är verksamhetschef ansvarig enligt ovan)

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner, samt återkoppling från de som har gett instruktionerna.
- Handledningen är inplanerad i den ordinarie tjänstgöringen för huvudansvarig handledare och ST-läkare.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör vid det tjänstgöringsställe där ST-läkaren genomför sin huvudsakliga specialiseringstjänstgöring. Om så inte är fallet ska vårdgivaren på något annat sätt säkerställa att huvudhandledaren är tillgänglig för handledning och även i övrigt har förutsättningar att utföra sitt uppdrag.
- Varje handledare har genomgått handledarutbildning som tillgodoser kraven enligt föreskriften.
- Om det finns en risk för att en ST-läkare inte kommer att uppfylla kompetenskraven bör det leda till en åtgärdsplan. En åtgärdsplan bör omfatta justeringar i det individuella utbildningsprogrammet, förändringar i vårdgivarens utbildningsinsatser eller tydligare krav på ST-läkarens insatser.
- Ändamålsenliga metoder används för bedömningar av ST-läkarens kompetens.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidutbildning följs upp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

De obligatoriska kurserna erbjuds genom den välfungerande ST-enheten. ST-läkarna träffas regelbundet i basgrupper och på ST-dagar. ST-läkarna ansvarar för innehållet.

Det är läkarmöten på vårdcentralen varje vecka och utbildningsmöten var fjärde vecka. Tidigare har det funnits Journal club. ST-läkarna är delaktiga i mötena.

Föreskrift

Den vårdgivare som tar emot läkare för specialiseringstjänstgöring ska ansvara för att det finns förutsättningar för att genomföra sådan tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket enligt SPUR-modellen innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen och individuella utbildningsprogrammet.
- ST-läkarna genomgår den utbildning som planerats i enlighet med målbeskrivningen och det individuella utbildningsprogrammet.

Allmänna råd

- Det individuella utbildningsprogrammet innehåller planerade interna utbildningsaktiviteter.
- Det individuella utbildningsprogrammet innehåller planerade externa utbildningsaktiviteter.
- Det individuella utbildningsprogrammet innehåller planerad tid för självstudier.

Kvalitetsindikator

- Den teoretiska interna utbildningen är systematiskt uppbyggd med koppling till Socialstyrelsens delmål.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete

Det finns grupper för förbättringsarbeten där ST-läkarna deltar aktivt. Alla ST-läkare gör också ett kvalitetsarbete på vårdcentralen och ett vetenskapligt arbete på ST-enheten.

Föreskrift

- ST-läkarens kompetens inom medicinsk vetenskap bedöms utifrån kunskap kring vetenskapliga metoder och forskningsetiska principer.
- ST-läkaren bedöms utifrån förmågan att kunna kritiskt granska och värdera vetenskaplig information, samt i sitt arbete ta ansvar för att omsätta och tillämpa denna kunskap.
- ST-läkaren deltar i systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete i sådan utsträckning att förutsättningar för delmåluppfyllelse föreligger.
- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Det finns goda förutsättningar för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- Det finns goda förutsättningar för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.

Allmänna råd

- ST-läkaren ges möjlighet till utbildning inom patientsäkerhetsarbete och systematiskt kvalitetsarbete.

Kvalitetsindikatorer

- Under det senaste året har av ST-läkare genomförda arbeten publicerats och/eller presenterats (av ST-läkaren) vid vetenskapliga/professionella sammankomster.
- Det finns tillgång till ett välfungerande doktorandprogram.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

ST-läkarna har ledande uppgifter på vårdcentralen och får återkoppling på sitt ledarskap. Specialistkollegium äger rum varje år och ST-läkarna får återkoppling av sin handledare.

När ST-läkarna undervisar och när de handledare studenter får de inte strukturerad återkoppling. Åtgärd krävs.

Det finns inte någon struktur för att ST-läkarna auskulterar hos chef eller i ledningsgrupp.

Åtgärder krävs.

Handlingsplan inkommen, gradering justerad till C.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att kontinuerligt utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren bedöms kontinuerligt i medicinskt ledarskap och multiprofessionellt samarbete och återkoppling sker.
- ST-läkaren genomgår utbildning i hälso- och sjukvårdens förutsättningar i enlighet med målbeskrivning.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkaren bereds möjlighet att planera och genomföra undervisning.
- ST-läkarens kompetens i undervisning bedöms fortlöpande och återkoppling sker kontinuerligt.
- ST-läkaren bereds möjlighet att handleda medarbetare och studenter.
- ST-läkarens kompetens i handledning bedöms fortlöpande och återkoppling sker kontinuerligt.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i reflektion i grupp i enlighet med målbeskrivningen.

Kvalitetsindikatorer

- Det finns möjlighet att auskultera hos chefer och ledare inom organisationen.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

HANDLINGSPLAN

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med följande handlingsplan.

D. Tjänstgöringens upplägg

Utbildningsprogrammet följs upp regelbundet och revideras vid behov.

Planerad åtgärd

Alla ST-läkare har en IUP sedan våren 2024 och denna kommer nu följas upp och revideras vid behov två gånger per år samt vid behov.

Datum när åtgärden ska vara genomförd

omgående

Ansvarig för genomförandet

Verksamhetschef, handledare och ST-läkare

Datum för uppföljning

250330

Ansvarig för uppföljningen

Verksamhetschef, handledare och ST-läkare

E.Handledning och kompetensbedömning

Varje ST-läkare ges kontinuerligt handledning i form av stöd och vägledning med utgångspunkt i det individuella utbildningsprogrammet.

Planerad åtgärd

IUP har nu införts för alla ST-läkare, och handledningen kommer framöver utgå från ST-läkarnas individuella utbildningsplaner. Dessa kommer användas som ett levande dokument.

Datum när åtgärden ska vara genomförd

omgående

Ansvarig för genomförandet

Verksamhetschef, handledare och ST-läkare

Datum för uppföljning

250330

Ansvarig för uppföljningen

Verksamhetschef, handledare och ST-läkare

E.Handledning och kompetensbedömning

Den huvudansvariga handledaren bedömer ST-läkarens kompetensutveckling kontinuerligt, med utgångspunkt i målbeskrivningen för specialiteten och det individuella utbildningsprogrammet.

Planerad åtgärd

IUP har nu införts för alla ST-läkare, och handledningen kommer framöver utgå från ST-läkarnas individuella utbildningsplaner. Dessa kommer användas som ett levande dokument.

Datum när åtgärden ska vara genomförd

omgående

Ansvarig för genomförandet

Verksamhetschef, handledare och ST-läkare

Datum för uppföljning

250330

Ansvarig för uppföljningen

Verksamhetschef, handledare och ST-läkare

H. Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

ST-läkarens kompetens i undervisning bedöms fortlöpande och återkoppling sker kontinuerligt.

Planerad åtgärd

På läkarnas planeringsdag kommer vi avsätta tid för att skapa rutiner för hur ST-läkarnas kompetens i undervisning och handledning ska bedömas, tillgodoses och återkopplas på ett strukturerat sätt. Förslag som vi redan diskuterat är ST-läkarnas deltagande i undervisning av studenter där vi haft bristfällig återkoppling. Även handledning ST-läkare av ST-läkare, under handledning. Och inför video som hjälpmedel vid kompetensbedömningar. ST-läkare ska också undervisa på läkarmöten och återkopplas regelbundet.

Datum när åtgärden ska vara genomförd

2024-12-20

Ansvarig för genomförandet

Verksamhetschef, handledare och ST-läkare

Datum för uppföljning

2025-06-20

Ansvarig för uppföljningen

Verksamhetschef, handledare och ST-läkare

H. Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

ST-läkarens kompetens i handledning bedöms fortlöpande och återkoppling sker kontinuerligt.

Planerad åtgärd

På läkarnas planeringsdag kommer vi avsätta tid för att skapa rutiner för hur ST-läkarnas kompetens i undervisning och handledning ska bedömas, tillgodoses och återkopplas på ett strukturerat sätt. Förslag som vi redan diskuterat är ST-läkarnas deltagande i undervisning av studenter där vi haft bristfällig återkoppling. Även handledning ST-läkare av ST-läkare, under handledning. Och inför video som hjälpmedel vid kompetensbedömningar. ST-läkare ska också undervisa på läkarmöten och återkopplas regelbundet.

Datum när åtgärden ska vara genomförd

2024-12-20

Ansvarig för genomförandet

Verksamhetschef, handledare och ST-läkare

Datum för uppföljning

2025-06-20

Ansvarig för uppföljningen

Verksamhetschef, handledare och ST-läkare